

• Постаті

Дещо нове з біографії Григорія Сковороди

Миргород. Палац культури курорту. Відкриття Всеукраїнського фестивалю сучасного українського романсу «Осіннє рандеву – 2008». Поруч мене – чоловіки ведуть неквапливу розмову. Один із них виявився земляком українського філософа, видатного мислителя своєї епохи Григорія Сковороди. Тут і живе він після закінчення Полтавського сільськогосподарського інституту. На моє прохання назвати себе, люб'язно відповів:

– Я – держслужбовець, працюю начальником відділу виробництва та реалізації сільськогосподарської продукції управління промислового розвитку Чорнухинської райдержадміністрації. Прізвище – Бедик, ім'я – Володимир, по батькові – Вікторович. Зараз відпочиваю в санаторії «Хорол». П'ять років тому був учасником такого ж фестивалю.

Мала нагоду переконатися в небезяких вокальних здібностях співрозмовника. На сцені співає народний артист, Герой України Дмитро Гнатюк, а поруч мене – Володимир Вікторович упевнено виводить «На долині туман» у такт із метром.

Після концерту розмова зайшла

про Григорія Сковороду. І ось що розповів Володимир Бедик:

– У нас в Чорнухах створений Фонд імені Г. С. Сковороди, який очолює Василь Петрович Кикоть. Йому вдалося дістати з Києва цікавий документ, який проливає світло на невідому до цього сторінку біографії Григорія Савича. Мова йде про листи Тараса Григоровича Шевченка і записи в його щоденнику, які затримані на митниці. Із цих листів і записів Фонд довідався, що Шевченко не лише переписувався із Закревською, а й відвідував її панську садибу в Березовій Рудці Пирятинського повіту. У ті роки багато говорили про Григорія Сковороду. Особисто Шевченко вчився на його творах. Тож і вирішив побувати на батьківщині філософа, розпитати про нього у старожилів. Поїхали до Білоусівки, зупинилися біля панської садиби. Запитали чи не знають щось про Сковороду. У відповідь почули пораду шукати далі, бо ніякого Сковороди тут не було. Побували у селах Суха Лохвиця, Бондарі, заїхали в Арсенки (зараз це село Харсіки). Запитали у людей, хто пам'ятає Сковороду, гукнули односельця з таким прізвищем. Але той пояснив, що Гри-

горія у них в роду не було, а от в маєтку Полтавців, здається, був. У Чорнухах, куди приїхав Тарас Григорович, ще зберігся був частокіл і ворота від панського двору. Тут і зустріли старожилів, які розповіли таку історію: У селі проживала переважна більшість козаків. В одній із родин Парасковея народила сина Григорія від пана Полтавця, який і не думав мати її за дружину. Тож знайшов їй рівню – Саву Сковороду, з яким і одружив. Але село с село. Усі знали від кого народився хлопчик. Пан допомагав ростити сина. А коли йому виповнилося дванадцять років відправив на науку в Києво-Могилянську академію. Із того часу Григорій у Чорнухи не приїздив, щоб не травмувати матір своїм походженням.

Одержавши світську освіту, переїхав до Санки-Петербургу, де мав зв'язки з царським двором, був великим співаком, але довго не затримався там. Був дуже гордий і не міг стерпіти, що Україну забрали росіяни – пішов у мандри. Місцем проживання обрав Паніванівку на Харківщині (нині Сковородинівка). Лише один раз приїздив до Чорнух. Зайшов на дворище, де росли три дуби, зламав

із кожного по гілочці. Поклонився праху матері Парасковії, яка була похована не як бідна козачка, а в багатому склепі. Поклонився могилі батька Сави і поїхав з села.

Він був прозорливою людиною. Поїздку цю здійснив за рік до смерті, тобто у 1793 році. А коли відчув, що прийшла пора прощатися з життям, щоб не завдавати зайвого клопоту іншим, власноруч викопав могилу, помився, переодягнувся, ліг, заснув і тихо відійшов у вічність... Зараз все це вивчається у відповідних інституціях...

Повернувшись в Полтаву, відкрила «Історію міст і сіл УРСР. Полтавська область» 1967 року. На сторінці 933 читаю: «У Чорнухах і досі живуть нащадки Сковороди. Згадуючи перекази своїх дідів і прадідів, вони розповідають, що Гриць був незвичайним хлопчиком. Якимось дивом вивчився читати... Якимось розжився на гроші і пішов у науку. Навчався у Києво-Могилянській академії...» Оці «якимось» і «якось» дають підставу вважати спогади старожилів Чорнухинщини реаліями з біографії Григорія Савича Сковороди.

Лідія ЧЕРПАКОВА